

УДК 616.31-053.2-036.8

**Е.Н. Дичко,
І.В. Ковач,
Ю.В. Хотімська,
Н.В. Федоряк**

ЧАСТОТА СТОМАТОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У ДІТЕЙ

*ДЗ «Дніпропетровська державна медична академія МОЗ України»
кафедра дитячої стоматології
(зав. — д. мед. наук, проф. І.В. Ковач)*

Ключові слова: діти,
захворювання, тканини зубів,
пародонт, слизова оболонка
порожнини рота
Key words: children, diseases, tooth
tissues, paradontium, mouth cavity
mucous membrane

Резюме. *Изучена обращаемость детей за специализированной помощью в стоматологический центр медицинской академии. Установлено, что наиболее часто дети обращаются за специализированной медицинской помощью в связи с поражением твердых тканей зубов, околозубных тканей и слизистой оболочки полости рта. Значительно реже – по поводу других стоматологических заболеваний. Такая специфика структуры патологии органов ротовой полости требует нацеленных лечебно – профилактических и организационных мероприятий.*

Summary. *There was studied the incidence of children visiting dental center of medical academy in need of medical aid. It was determined that most often children call for medical aid due to damages of hard tooth tissues, paradontium and mucous membrane of mouth cavity. More rarely they call for aid due to other dental diseases. Such specific character of structure of mouth cavity pathology requires specialized medical – preventive and organizational measures.*

Як відомо, поширеність основних стоматологічних захворювань серед дитячого населення на цей час досить висока. На жаль, в Україні відзначається зростання показників захворювання органів ротової порожнини за останнє десятиріччя. За даними досліджень поширеність карієсу зубів та його ускладнень знаходиться на рівні 50-80% обстежених залежно від віку дітей, а патології тканин пародонту від 40 до 60%, у той час як порушення прикусу від 30 до 50% дитячого населення [2-6,8,9].

За даними наукової експедиції, що була організована науково-дослідним інститутом стоматології АМН України під керівництвом професора О.В. Деньги (2002-2005рр.) та за участю науковців кафедри дитячої стоматології ДДМА, у 12-ти та 15-річних дітей Придніпровського регіону виявлена надмірно висока захворюваність тканин пародонта запальним процесом, яка становила 80-100%. Цей показник самий високий серед інших регіонів України [1,4,7]. Логічно припустити, що такі патологічні зміни прямо пов'язані з високим ступенем забруднення навколишнього середовища викидами промислових підприємств металургійного та хімічного спрямування, а також нераціональною хімізацією аграрного сектора. Є відомості про поширеність стоматологічних захворювань регіону 50-річної [1] та 20-річної [7] давнини, які суттєво відрізняються від сучасних даних [4]. Тому є необхідність систематичного моніторингу стоматологічних захворювань екологічно неблагоприєм-

ного регіону для планування відповідних лікувально-профілактичних заходів для корекції загального та стоматологічного здоров'я дитячого населення.

З метою виявлення частоти захворюваності стоматологічними захворюваннями та поліпшення організаційних і лікувально-профілактичних заходів при наданні спеціалізованої допомоги дітям вивчена структура патології органів порожнини рота за даними стоматологічного центру медичної академії.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ

Для аналізу були взяті відомості медичних документів лікування та консультацій дитячого контингенту стоматологічного центру медичної академії за останні роки, в яких відображені основні паспортні дані, попередній та заключний діагноз, результати діагностичних обстежень, необхідні лікувально-профілактичні рекомендації та лікувальні процедури, зроблені в центрі, аналіз попередніх та віддалених результатів лікування.

Всього було обстежено та проконсультовано 203 дитини та підлітки у віці від одного до 18 років. Серед усіх дітей хлопчиків було 94 (46%) та дівчаток 109 осіб (54%). Окрім необхідного та доцільного клінічного обстеження проведені рентгенологічні та лабораторні (бактеріологічні, біохімічні та інші) дослідження. Виконані відповідні призначення та рекомендації лікувально-профілактичного спрямування, ефективність яких контролювалась.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

У результаті проведеного аналізу відповідної звітно-інформаційної документації встановлено, що значну питому вагу звернень за спеціалізованою допомогою становили патологічні процеси твердих тканин зубів тимчасового та постійного прикусу. Привертає увагу те, що значну більшість становила системна гіпоплазія емалі (23%) та множинний карієс (близько 9%) зубів (таб.1). Лише 2,5% звернень зумовлено первинною адентією. Разом з тим відзначено, що така патологія виникала значно частіше в тимчасових зубах, і це дає підстави для виявлення основних чинників прояву процесів, що мають відношення до антенатального періоду розвитку майбутньої дитини.

Аналіз даних про захворювання тканин пародонта свідчить про те, що діти та підлітки звертаються за допомогою в більшості випадків у разі пошкоджень слизової оболонки ясен, а у виключних випадках – більш глибоких тканин цього анатомічного комплексу. Більш часто діти 12 – 14-річного віку мали проблеми з хронічним катаральним гінгівітом, в окремих випадках – хронічним гіпертрофічним та атрофічним гінгівітом. В одному випадку зафіксовано пародонтоліз як пародонтальний синдром на тлі цукрового діабету. Приведені відомості засвідчили, що ураження тканин пародонта в дитячому віці у більшості випадків представлені хронічними гінгівітами з відповідними механізмами виникнення та розвитку, що необхідно врахувати в плануванні лікувально – профілактичних заходів.

Несподіваним стало те, що значне число осіб дитячого віку мали суттєві проблеми з пошкодженнями слизової оболонки порожнини рота – вони становили 11% від усіх звернень за стоматологічною допомогою. Серед цієї категорії захворювань значну більшість складала особи з хронічним рецидивуючим афтозним стоматитом (4,5%) та гострим герпетичним стоматитом (3,5%). Але були звернення за допомогою у випадку травматичного стоматиту, кандидозу та алергійного стоматиту. Одночасно зафіксовані патологічні стани в зв'язку з самостійними хронічними глоситами - десквамативним, ромбічним, складчатим (3,5% випадків).

Нерідко надавали спеціалізовану допомогу дітям з патологією прикусу або окремих зубів у зубному ряду, що становило 33,5% по відношенню до загального числа звернень у стоматологічний центр.

Наведені дані щодо частоти звернень дітей та підлітків у стоматологічну дитячу клініку медичної академії, можливо, не повною мірою відображають поширеність та структуру стоматологічних захворювань дитячого населення великого промислового регіону. Вони лише побічно відображають особливості стоматологічного здоров'я дітей, що постійно відчувають пресинг екологічних негараздів особливого мегаполісу, яким є промисловий Дніпропетровськ з його металургійними та хімічними гігантами. Але ці показники в основному відповідають аналогічним інших промислових регіонів з проблемними екологічними умовами. Особливо вразливими стають тверді тканини дитячих зубів.

Структура стоматологічних захворювань у дітей

Захворювання		Абсолютні дані	Дані у %
Патологія зубів	Системна гіпоплазія зубів	47	23
	Множинний карієс	18	9
	Адентія	5	2,5
Патологія пародонта	Катаральний гінгівіт	6	3
	Атрофічний гінгівіт	3	1,5
	Гіпертрофічний гінгівіт	3	1,5
	Пародонтоліз	1	0,4
	ХРАС	9	4,5
Патологія СОПР	Десквамативний глосит	7	3,5
	ГГС	7	3,5
	Алергійний стоматит	5	2,5
	Атопічний хейліт	4	2
	Складчатий глосит	2	1
	Кандидоз СОПР	1	0,5
	Травматичний стоматит	1	0,5

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що серед дітей найбільш часто виникають захворювання твердих тканин зубів, навкол зубних тканин та покривних тканин ротової порожнини.
2. Переважають випадки ураження зубів системною гіоплазією та множинним карієсом, особливо у віці тимчасового та змішаного прикусу.
3. Серед патологічного стану тканин пародонта переважають хронічні гінгівіти, а серед

них – хронічний катаральний гінгівіт як самостійне захворювання.

4. Ураження слизової оболонки порожнини рота у дитячому віці представлені, в основному, хронічним рецидивуючим афтозним стоматитом та гострим герпетичним стоматитом.

5. Відомості з частоти та структури стоматологічних захворювань у дітей допомагають оптимальному плануванню лікувально – профілактичних заходів у спеціалізованій допомозі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеенко Н.В. Поражаемость зубов кариесом и содержание микроэлементов в питьевых водах и почвах различных промышленных районов Днепропетровской области: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. мед. наук / Н.В. Алексеенко. – К., 1986. – 17с.
2. Дичко Є.Н. Кандидози слизової оболонки порожнини рота / Є.Н. Дичко, С.А. Іванова. – Вінниця, 2004. – 75 с.
3. Данилевський М.Ф. Захворювання слизової оболонки порожнини рота / М.Ф. Данилевський, О.Ф. Несин, Ж.І. Рахній. – К.: Здоров'я, 1998. – 406 с.
4. Ковач І.В. Роль екотоксикантов и недостаточности алиментарных фитоадаптогенов в возникновении основных стоматологических заболеваний: автореф. дис. на соискание учен. степени д-ра мед. наук. / И.В. Ковач. — Днепропетровск, 2006. – 32 с.
5. Косенко К.М. Епідеміологія основних стома-

тологічних захворювань у населення України і шляхи їх профілактики: автореф. дис на здобуття наук. ступеня д-ра мед. наук / К.М. Косенко. – К., 1994. – 45 с.

6. Марченко О.І. Захворювання слизової оболонки порожнини рота у дітей / О. І. Марченко, Р.В. Казакова, Є. Д. Дичко. – Івано-Франківськ, 2004. – 134 с.

7. Новик Н.В. Заболевания пародонта у детей школьного возраста с учетом влияния геохимических факторов интенсивного промышленного региона: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. мед. наук / Н.В. Новик. — Львов, 1988. – 21 с.

8. Хоменко Л.А. Терапевтическая стоматология детского возраста / Л.А. Хоменко. – К. : Книга плюс, 2007. – 816 с.

9. Lipid mediator-induced expression of bactericidal / permeability – increasing protein (BPI) in human mucosal epithelia / G. Canny, O. Levy, G.T. Futura [et al.] // PNAS. – 2002. – Vol. 99, N 6. – P.3902-3907.

